

KINGA BRUDZIŃSKA*

Rola fundacji politycznych w promowaniu demokracji – rekomendacje dla Polski

Polityka demokratyzacyjna to mozaika wielu elementów, których realizacja wykracza poza zaangażowanie instytucji państwowych i wymaga współpracy wielu partnerów¹. Fundacje polityczne, m.in. wspierając partie polityczne i związki zawodowe oraz tworząc forum dla dialogu politycznego między różnymi grupami społecznymi, uzupełniają agendę demokratyzacyjną w polityce zagranicznej państwa. Ponadto, sytuując się między prywatnymi fundacjami a partiami politycznymi, prowadzą działalność wychodzącą poza klasyczne cele wspomnianych podmiotów. Po pierwsze, działają na rzecz wzmocnienia demokracji partyjnej oraz instytucji demokratycznych. Po drugie, upowszechniają wartości reprezentowane przez partię, z którą są związane (funkcja kształtowania opinii społecznej). Po trzecie, dążą do wzmocnienia organizacji społeczeństwa obywatelskiego przez współorganizowanie projektów i udzielanie im grantów. Po czwarte, nawiązują ścisłe kontakty z różnymi grupami społecznymi. Fundacje polityczne nie odpowiadają klasycznej definicji organizacji pozarządowych, gdyż są finansowane z budżetu państwa oraz utrzymują ścisłe związki z ministerstwami i partiami politycznymi². W odróżnieniu od partii politycznych nie realizują funkcji wyborczej ani funkcji rządzenia.

Ostatnie wydarzenia na Bliskim Wschodzie oraz w Afryce Północnej – a wcześniej trzecia fala demokratyzacji na świecie (1974–1989), która zaczęła się w Europie Południowej wraz z upadkami dyktatur wojskowych w Portugalii (1974), Hiszpanii (1976) oraz Grecji (1976) i rozprzestrzeniła się na Amerykę Łacińską, Europę Centralną i Wschodnią, Daleki Wschód, Azję Południo-Wschodnią i Afrykę Subsaharyjską w latach 70. i 90. – pokazały, że systemy demokratyczne mogą powstawać i rozwijać się w ciągu kilku lat. Dogłębna wiedza na temat sytuacji wewnętrznej kraju oraz kontakty z różnymi podmiotami życia społecznego mogą okazać się kluczowe w realizowaniu skutecznej polityki demokratyzacyjnej. Utworzenie w Polsce fundacji politycznych prowadzących działalność międzynarodową mogłoby przynieść pozytywne rezultaty, szczególnie w kontekście wzrostu zaangażowania Polski we wspieranie demokracji na świecie.

* Analyst at the Polish Institute of International Affairs (PISM).

¹ Wystąpienie ministra Jerzego Pomianowskiego na V Forum Współpracy Rozwojowej, *Agenda demokratyzacyjna w polskiej polityce zagranicznej*, Warszawa, 29 września 2012, s. 9, http://www.msz.gov.pl/gallery/BRP/201209/20120929FORUM/MJP_Forum.pdf.

² M. Waszak, *Fundacje polityczne w Niemczech. Wybrane zagadnienia*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2010, s. 3.

Geneza fundacji politycznych

Większość fundacji politycznych państw członkowskich Unii Europejskiej (ok. 70%), które prowadzą działalność w zakresie umacniania demokracji za granicą, powstała po 1989 r.³ Wyjątek stanowią fundacje niemieckie, z których pierwszą, Fundację im. Friedricha Eberta związaną z Socjaldemokratyczną Partią Niemiec (SPD), założono już w 1925 r. Fundacje niemieckie zostały początkowo utworzone jako instytucje zajmujące się edukacją polityczną w Niemczech Zachodnich, mające na celu wsparcie rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego w RFN po drugiej wojnie światowej. Dopiero później rozpoczęły działalność zagraniczną⁴.

Fundacje polityczne działają również m.in. w Austrii (np. Politischen Akademie der ÖVP – Austriacka Partia Ludowa), Francji (np. Fondation Jean-Jaurès – Socjalistyczna Partia Francji), Hiszpanii (np. Fundación para el Análisis y los Estudios Sociales – hiszpańska Partia Ludowa), Holandii (np. Eduardo Frei Foundation for International Solidarity – Partia Chrześcijańsko-Demokratyczna), Finlandii (np. Kalevi Sorsa Foundation – Socjaldemokratyczna Partia Finlandii), Szwecji (np. Jarl Hjalmarson Foundation – Umiarkowana Partia Koalicyjna) i na Węgrzech (Táncsics Alapítvány – Węgierska Partia Socjalistyczna). Na początku lat 80. instytucje bliskie partiom politycznym powstały również w Stanach Zjednoczonych, gdzie działają Narodowy Instytut Demokratyczny (National Democratic Institute, NDI) oraz Międzynarodowy Instytut Republikański (International Republican Institute, IRI).

Obszar działalności fundacji politycznych

W zależności od profilu fundacji oraz sytuacji kraju, w którym działają, ich misja może polegać na wspieraniu wartości demokratycznych (np. w krajach rozpoczynających przemiany systemowe) lub prowadzeniu dialogu międzynarodowego (np. z krajami o ustabilizowanej demokracji). W obydwu przypadkach współpracują z partiami politycznymi w danym kraju (m.in. przez prowadzenie szkoleń w zakresie tworzenia programów partyjnych, organizowania kampanii wyborczych, podnoszenia umiejętności miękkich wśród członków partii w celu realizowania programów partyjnych). Ponadto tworzą płaszczyznę dla dialogu politycznego między różnymi grupami społecznymi, współorganizują projekty i udzielają grantów organizacjom społeczeństwa obywatelskiego. Poza tym wdrażają programy studyjne i informacyjne, a także prowadzą działalność publikacyjno-wydawniczą. W realizacji swych funkcji fundacje kierują się wyznawanymi wartościami i ideologicznymi przesłankami partii politycznych, z którymi są związane. Podobnie jest z doborem partnerów. Przykładowo Fundacja im. Friedricha Eberta najchętniej współpracuje ze związkami zawodowymi, natomiast Fundacja im. Friedricha Naumanna z organizacjami działającymi na rzecz ochrony praw człowieka oraz ze stowarzyszeniami przedsiębiorców⁵.

Działalność międzynarodowa fundacji politycznych może opierać się na otwieraniu biur zagranicznych lub współpracy z partnerami w regionie (takimi jak fundacje polityczne, organizacje pozarządowe lub bezpośrednio partie polityczne). Pierwszy model realizują np. fundacje niemieckie

³ Ponad 70% z 27 fundacji politycznych, badanych przez Holenderski Instytut Stosunków Międzynarodowych krajów członkowskich Unii Europejskiej, por.: J. Wersh, J. Zeeuw, *Mapping European Democracy Assistance: Tracing the Activities and Financial Flows of Political Foundations*, „Working Paper” 36, Netherlands Institute of International Relations, The Hague 2005, s. 13.

⁴ J. Gotkowska, *Niemieckie sieci na Wschodzie*, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 2010, s. 12.

⁵ S. Mair, *The Role of the German „Stiftungen” in the Process of Democratization*, „ECDPM Working Paper”, no. 32, ECDPM, Maastricht 1997.

(łącznie 320 biur zagranicznych), amerykańskie (łącznie 112 biur zagranicznych) oraz niektóre szwedzkie, np. Olof Palme International Center bliski Socjaldemokratycznej Partii Szwecji. Drugi model jest bardziej popularny w państwach skandynawskich (np. Szwedzka Jarl Hjalmarson Foundation) oraz w Holandii (np. Eduardo Frei Foundation). W znalezieniu partnerów do projektów fundacjom pomagają partie macierzyste oraz fora międzynarodowe, takie jak utworzona w 2006 r. w Brukseli Sieć Europejskich Fundacji Politycznych (European Network of Political Foundations, ENoP). W jej skład wchodzi obecnie 69 fundacji z 25 państw europejskich, które prowadzą projekty w krajach rozwijających się lub przechodzących transformację systemową. Fundacje zrzeszają się również według wyznawanej ideologii, np. w 1993 r. partie socjaldemokratyczne stworzyły własną platformę współpracy – Europejskie Forum na rzecz Demokracji i Solidarności (European Forum for Democracy and Solidarity).

Status prawny fundacji politycznych

Obecnie nie ma jednolitych ram prawnych, na podstawie których funkcjonowałyby fundacje. W większości państw podstawę prawną ich działalności stanowi konstytucja (np. gwarantowane prawo do zrzeszania się lub działania na rzecz wspierania świadomości politycznej). Przykładowo dla fundacji politycznych w Niemczech brak jest jednolitej podstawy prawnej w rodzaju ustawy o fundacjach politycznych zaproponowanej w Polsce⁶ – mają one status stowarzyszeń lub prywatnych fundacji⁷. Podobnie jest w Stanach Zjednoczonych. Dla odmiany ustawa o fundacjach politycznych występuje np. w Szwecji, Austrii i Hiszpanii.

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii związanych z działalnością fundacji politycznych⁸. Według badania przeprowadzonego na zlecenie Parlamentu Europejskiego fundacje takie jak w Niemczech (finansowane z budżetu państwa, utrzymujące bliskie relacje z macierzystą partią przy jednoczesnym utrzymywaniu niezależności)⁹ w większości państw członkowskich nie występują. Choć funkcjonują w nich podmioty o zbliżonym profilu, afiliowanie fundacji z partiami politycznymi cieszy się małym poparciem¹⁰. Fundacje polityczne w tradycyjnym ujęciu występują m.in. w Niemczech, Austrii, Finlandii, Hiszpanii i Szwecji.

Pomimo różnic w statusie prawnym, europejskie fundacje mają co najmniej trzy cechy wspólne. Po pierwsze, ich obszary zainteresowań i działań są związane z aktywnością danej partii. Po drugie, są finansowane przede wszystkim z budżetu państwa. Po trzecie, głównym obszarem ich działalności zagranicznej jest współpraca z partiami politycznymi¹¹.

⁶ 24 maja 2012 r. odbyło się pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o fundacjach politycznych w Sejmie RP, po którym projekt skierowano do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. 14 września 2012 r. na posiedzeniu prac Komisji zdecydowano o powołaniu podkomisji nadzwyczajnej do dalszych prac nad projektem, por.: Sejm RP, *Informacja o posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka*, <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/komunikat.xsp?documentId=A615426591E22D16C1257A79004AB3A0>.

⁷ D. Dakowska, „German Political Foundations: Transnational Party Go-betweens in the Process of EU Enlargement”, [w:] W. Kaiser, *Transnational European Union*, Routledge, London 2005, s. 2.

⁸ Opinia prawna w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o fundacjach politycznych, BAS-WAPEiM-648/12, Warszawa, 19 marca 2012.

⁹ S. Mair, op. cit.

¹⁰ Policy Department, *Citizen's Rights and Constitutional Affairs, Directorate General Internal Policies of the Union, Political Foundations in Selected Member States of the European Union: Structures, Budgets and Activities*, European Parliament, Brussels 2007, s. 5.

¹¹ J. Wersh, J. Zeeuw, op. cit., s. 13.

Finansowanie fundacji politycznych

Fundacje polityczne finansowane są głównie z budżetu państwa¹². W Niemczech 96% środków, jakimi dysponują, pochodzi z budżetu federalnego (m.in. z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Współpracy Gospodarczej oraz Ministerstwa Rozwoju) oraz budżetów poszczególnych landów. Otrzymują one środki na mocy ustawy budżetowej (Art. 23 i 44 prawa federalnego), prawa poszczególnych landów oraz rozporządzeń szczegółowych. Finansowanie fundacji ze środków publicznych zależy od reprezentacji jej partii w Bundestagu (wsparcie otrzymują fundacje, których partie są w parlamencie co najmniej przez dwie kadencje). O wysokości finansowania decyduje powołana w 1992 r. komisja, a podziału środków dokonuje się w oparciu o cztery ostatnie wyniki partii w wyborach¹³. Fundacje mogą otrzymywać również prywatne środki oraz ubiegać się o finansowanie z innych źródeł, np. z Unii Europejskiej. W Szwecji finansowanie fundacji politycznych pochodzi z budżetu pomocy rozwojowej. Środki dystrybuowane są również w zależności od ilości mandatów partii macierzystych w parlamencie. W Holandii do finansowania programów zagranicznych fundacje korzystają z rządowego funduszu na rzecz transformacji systemowych (MATRA Programme for Social Transformation).

Fundacje amerykańskie finansowane są również głównie z budżetu federalnego. Środki przekazywane są im przez Narodowy Fundusz na rzecz Demokracji (National Endowment for Democracy, NED) i stanowią najważniejszą pozycję w ich budżecie. W tym przypadku chodzi nie tyle o wysokość środków – w przeszłości granty np. z rządowej Agencji ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID) przewyższały kwoty przekazywane przez NED – co o ich swoisty automatyzm, który umożliwia im, podobnie jak fundacjom niemieckim, swobodę i ciągłość funkcjonowania. NED uzyskuje rocznie ok. 120 milionów dolarów¹⁴ z budżetu federalnego, z czego instytutom przekazuje po 14% środków (ok. 16 milionów dolarów). Inne źródła dochodu to np. organizacje międzynarodowe, prywatne fundacje oraz rządy innych państw (NDI otrzymuje finansowanie m.in. z Austrii, Danii, Japonii, Jemenu, Namibii i Bahrajnu)¹⁵.

Wyzwania i ograniczenia działalności międzynarodowej fundacji politycznych

Oprócz pozytywnego odzewu działalność fundacji politycznych budzi również kontrowersje. Z perspektywy niektórych państw goszczących fundacje nielegalnie finansują organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka i demokracji, a fundusze pomocowe służą im do realizowania „zagranicznej agendy politycznej”. Szczególnie w państwach niedemokratycznych są podejrzewane o ingerowanie w wewnętrzne sprawy kraju. Zagrożenie prowadzenia działalności dla fundacji jest tym większe, im bardziej autorytarny jest system.

Reakcje rządów na działalność fundacji są różne. Przykładowo na Białorusi rząd odmówił utworzenia przedstawicielstw fundacji politycznych (działania wielu fundacji adresowane na Białoruś są prowadzone m.in. z Wilna). W Rosji fundacje polityczne funkcjonują, ale napotykać trudności. W lipcu br. weszła tam w życie ustawa o organizacjach pozarządowych, zgodnie z którą organizacje

¹² Ibidem.

¹³ Aktualny podział środków: Friedrich Ebert Foundation (SPD) – 32%, Konrad-Adenauer-Stiftung (CDU) – 28%, Friedrich Naumann Stiftung (FDP) oraz Heinrich Böll Stiftung (Zieloni) po 10,5%, Hanns Seidel Stiftung (CSU) – 9.8% oraz Rosa Luxemburg Stiftung (PDS) – 9.5%.

¹⁴ B. Wiśniewski, *National Endowment for Democracy – istota, funkcjonowanie, wnioski dla UE*, „Biuletyn” PISM, nr 32 (781), 24 marca 2011 r.

¹⁵ The National Democratic Institute, 2012, www.ndi.org/who_supports_our_work.

pozarządowe korzystające z zagranicznej pomocy finansowej uznawane są za „zagranicznych agentów”. Ponadto we wrześniu br. władze Rosji wydały nakaz zakończenia do 1 października br. działalności agencji rządowej USA – USAID. Mimo że nie jest ona fundacją polityczną, jej celem jest również wspieranie organizacji działających na rzecz ochrony praw człowieka i demokracji. Podobne próby są podejmowane w Izraelu. W listopadzie 2011 r. tamtejszy rząd zaproponował ustawę, która utrudniałaby działającym w kraju fundacjom otrzymywanie finansowania zagranicznego¹⁶. Inna reakcja na niepożądaną działalność fundacji to wzmożona kontrola jej pracowników na granicy (np. w czerwcu 2010 r. szefowi biura ukraińskiego Fundacji im. Konrada Adenauera (KAS) odmówiono wjazdu na teren Ukrainy). W ostatnim czasie najbardziej surowe środki zastosowały jednak władze Egiptu oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich. W grudniu 2011 r. władze Egiptu zamknęły biura siedemnastu krajowych i międzynarodowych organizacji otrzymujących finansowanie zagraniczne (zamknięto m.in. biura KAS, NDI, IRI), a pod koniec marca 2012 r. to samo stało się w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, gdzie zamknięto biura KAS i NDI.

Przyczyną napiętych relacji między fundacjami politycznymi a rządem państw goszczących, oprócz samego zakresu ich działalności (np. udzielania wsparcia partiom politycznym), jest piętnowanie przez fundacje niepożądanych działań rządów. Prawdopodobną przyczyną zamknięcia biura Fundacji im. Konrada Adenauera w Kairze 29 grudnia 2011 r. była krytyczna wobec Najwyższej Rady Wojskowej wypowiedź szefa biura KAS Andreasa Jacobsa. W listopadzie 2011 r. miał on porównać sytuację łamania praw człowieka w Egipcie do czasów rządów prezydenta Mubaraka, a za hamowanie procesu transformacji politycznej obwiniać Najwyższą Radę Wojskową¹⁷.

Mimo że europejskie fundacje obdarzone są większym zaufaniem niż fundacje amerykańskie (wywołujące negatywne konotacje związane z promowaniem demokracji za czasów administracji prezydenta G. W. Busha) zakres ich działalności jest również ograniczony. Wynika to m.in. z działalności fundacji w przeszłości (współpraca z osobami związanymi z reżimami autorytarnymi, np. w Tunezji, Egipcie, Maroku)¹⁸. Próby nawiązania współpracy ze związkami zawodowymi przez Fundację im. Friedricha Eberta lub z grupami wyznaniowymi (chrześcijanami) w Egipcie przez Fundację im. Konrada Adenauera postrzegane są jako budowanie polityki bliskowschodniej Niemiec. Z brakiem zaufania fundacje niemieckie spotykają się np. w Turcji. Mimo że Fundacja im. Konrada Adenauera jest tam obecna od 28 lat, a Fundacja im. Friedricha Eberta od 24, w 2011 r. premier Turcji Recep Tayyip Erdoğan oskarżył je o wspieranie partyzantki Kurdyjskiej Partii Pracy (PKK)¹⁹.

Wspieranie demokracji jest przedsięwzięciem ryzykownym, zarówno jeśli chodzi o obszar realizowanych projektów, jak i dobór partnerów (partii politycznych oraz zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego). Fundacjom prowadzącym tego typu działalność łatwo jest więc naruszyć zasadę nieingerowania w wewnętrzne sprawy danego kraju.

¹⁶ Wspólny list fundacji niemieckich do członków parlamentu izraelskiego, 20 listopada 2011, www.adalah.org/upfiles/MK_Letter_German_Foundations.pdf.

¹⁷ Der Spiegel, „Unwanted Guests: German Foundations in Crosshairs Abroad”, 7 lutego 2012.

¹⁸ N. Renvert, „Endangered or Dangerous? Political Foundations and the Arab Spring”, German Institute for International and Security Affairs, Berlin, 3 lutego 2012, <https://ip-journal.dgap.org/en/ip-journal/topics/endangered-or-dangerous>.

¹⁹ Der Spiegel, op. cit.

Rekomendacje dla Polski

Fundacje polityczne są instytucją dotychczas nieznaną polskiemu ustawodawcy. Choć istnieją polityczne think tanki (np. Instytut Obywatelski – eksperckie zaplecze Platformy Obywatelskiej)²⁰, nie angażują się one we wspieranie demokracji za granicą.

Utworzenie w Polsce fundacji politycznych mogłoby przynieść pozytywne rezultaty, szczególnie w zakresie zwiększania zaangażowania Polski w umacnianie demokracji na świecie, pod warunkiem że fundacje rzeczywiście uznałyby ten obszar działalności za istotny. Rozwijanie współpracy na poziomie pozarządowym oraz tworzenie sieci kontaktów wśród polityków, przedstawicieli biznesu, kultury, mediów, studentów i młodych liderów mogłoby przyczynić się do lepszego realizowania celów polskiej polityki demokratyzacyjnej. Prowadzenie działalności międzynarodowej przez fundacje polityczne, przede wszystkim w priorytetowych dla polskiej polityki demokratyzacyjnej państwach (państwa Partnerstwa Wschodniego, głównie Ukraina, Białoruś, Mołdawia i Gruzja), pozwoliłoby na skuteczniejsze realizowanie długoterminowych celów, jakim są m.in. wspieranie demokracji partyjnej oraz społeczeństwa obywatelskiego. Ponadto fundacje polityczne mogłyby, obok placówek dyplomatycznych, dostarczać decydentom politycznym oraz europejskim i krajowym parlamentarzystom dodatkowej wiedzy o polityce wewnętrznej i zagranicznej danego kraju.

Pomysł utworzenia w Polsce fundacji politycznych budzi jednak pewne zastrzeżenia. Pojawia się pytanie, czy cele działalności fundacji politycznych nie mogłyby być realizowane przez istniejące fundacje prywatne, organizacje pozarządowe lub pełniącą funkcje agencji rozwojowej Polską Fundację Międzynarodowej Współpracy na rzecz Rozwoju „Wiedzieć Jak”. Polskie organizacje pozarządowe mają już bowiem duże doświadczenie w zakresie wspierania demokracji i społeczeństwa obywatelskiego za granicą. Najwięcej środków przeznaczają na działalność na Ukrainie (92,6%), Białorusi (77,8%), w Mołdawii (55,6%), Gruzji (48,1%) i Azerbejdżanie (40,7%)²¹. Kolejny problem dotyczy finansowania fundacji politycznych ze środków publicznych. Mimo że proponowana ustawa nie pociągnie za sobą zwiększenia wydatków publicznych (obecny Fundusz Ekspercki²², w ramach którego partia jest zobowiązana przekazywać 5%–15% na finansowanie ekspertyz oraz działalności edukacyjnej, miałby zostać zastąpiony przez fundacje polityczne), przekonanie opinii publicznej o potrzebie tworzenia nowych podmiotów afiliowanych z partiami politycznymi, działających na rzecz wspierania demokracji za granicą, może być trudnym zadaniem.

Jeśli w Polsce powstaną fundacje polityczne, powinny rozpocząć od działalności krajowej, a o ile umacnianie demokracji za granicą uznają za obszar istotny – podjąć działalność międzynarodową. Polskie fundacje polityczne mogłyby przyjąć zarówno model fundacji niemieckich, otwierając biura zagraniczne, jak i szwedzki czy holenderski, prowadząc działalność zagraniczną przez współpracę z parterami w regionie. Obydwa modele mają wady i zalety. Ze względu na obecność w regionie model niemiecki daje większe możliwości oddziaływania na beneficjentów oraz kontroli nad wdrażanymi projektami. Z drugiej strony jest częściej oskarżany o ingerowanie w wewnętrzne sprawy państw goszczących, a także wiąże się z dużymi nakładami finansowymi (obecnie fundacje

²⁰ Instytut Obywatelski, 2012, www.institutobywatelski.pl.

²¹ T. Petrova, *The New Role of Central and Eastern Europe in International Democracy Support*, „The Carnegie Papers”, Carnegie Endowment for International Peace, June 2011, http://carnegieendowment.org/files/east_eur_democracy.pdf.

²² Środki finansowe gromadzone w ramach Funduszu Eksperckiego mogą pochodzić jedynie z wpłat własnych partii politycznej, por.: Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych, Art. 30.

niemieckie przeznaczają na ten cel rocznie ok. 50% całości środków budżetowych, np. w przypadku Fundacji im. Konrada Adenauera jest to 65,6 milionów euro, a Fundacji im. Friedricha Eberta – 77,8 milionów euro). Natomiast model skandynawski jest bardziej elastyczny: skupia się na współpracy z partnerami w regionie oraz absorbuje mniej środków finansowych (budżet fundacji Alfreda Mozera w 2010 r. wyniósł ok. 493 tysięcy euro²³). Z drugiej strony fundacje nie mają pełnej kontroli nad wdrażanymi projektami oraz uzależnione są od polityki prowadzonej przez partnerów w regionie (ostatecznie projekty wdrażają we współpracy z fundacjami niemieckimi).

Działalność międzynarodowa polskich fundacji mogłaby mieć dwa wymiary: po pierwsze wspieranie demokracji oraz dzielenie się polskimi doświadczeniami transformacyjnymi, po drugie prowadzenie dialogu międzynarodowego z krajami o ustabilizowanej demokracji, które z punktu widzenia polskiej polityki zagranicznej są strategiczne. Ponieważ Polska stanowi dla wielu państw zachodnich „most na Wschód” (co umożliwia zdobycie dodatkowego finansowania), wskazane byłoby rozpoczęcie działalności w państwach objętych Partnerstwem Wschodnim, ale nieograniczenie jej do tych krajów. Położenie geograficzne Polski sprawia, że działania u wschodnich sąsiadów mogłyby być prowadzone z terenu Polski bez potrzeby otwierania biur w krajach docelowych. Dialog międzynarodowy z krajami o ustabilizowanej demokracji mógłby natomiast służyć budowaniu pozytywnego wizerunku Polski, sprzyjać wymianie poglądów oraz tworzeniu sieci kontaktów wśród polityków, ludzi gospodarki, kultury, mediów, studentów i młodych liderów.

²³ Alfred Mozer Foundation, *Annual Report 2010*, <http://www.ams.pvda.nl>.